

Új Symposion folyóirat estje

Vendégek: Balázs Attila, Kalapáti Ferenc, Bozsik Péter, Beszédes István. Az est elején felolvas, később moderál: Erdélyi Ágnes. Fenyvesi Ottó is felolvassa versét, de nem szerepel a neve a résztvevők között.

1991. november 6.

<https://mediateka.ek.szte.hu/items/show/27012>

Hangfájl: 098_099.mp3

Átirat

[00:00:01](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Ezennel megnyitom a parlament őszi ülészakát, és megadom a szót Maczó Ágnes parlamenti képviselőnek.

[00:00:13](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Nagyon váratlanul ért. Az az igazság és nem szeretnék senki szerepébe belehelyezkedni. Különösen nem a megrendezett személy szerepébe, de elfogadom, és nagyon köszönöm, hogy szót kaphattam. És ezennel szeretettel...

[00:00:31](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Tisztelt képviselőtársam ne tegyen megjegyzéseket, személyeseket. Köszönöm, folytathatja.

[00:00:39](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Megnyitom a Móra kollégiumban az *Új Symposion* folyóirat estjét 1991-ben. Legutoljára 1986-ban volt egy estünk, amikor vendégeink voltak Balázs Attila, szegény Sziveri János, Csorba Béla, itt volt Kalapáti Ferenc is, jelenleg a ház elnöke és még sokan mások. Azóta is többször elhatároztuk, hogy csinálunk Symposion estet, szándékunkban volt és készültünk is rá, de azt nem gondoltuk, hogy ilyen szomorú aktualitás miatt kerül sor 1991 vége felé egy ilyen estre. Most annyit mondanék a legfiatalabbaknak, illetve az itt ülő egyetemi hallgatóknak, hogy a nyolcvanas évek második felében a bölcsészkaron, illetve a Móra kollégiumban, az egyetemi hallgatók Szajbély Mihály irodalomtörténész vezetésével igen behatóan foglalkoztak a jugoszláviai magyar irodalommal. Volt itt egy szeminárium, ahol végigvették a történetét, a művekkel is foglalkoztak behatóan. És utána egy interjúkötet készítettek a hallgatók jugoszláviai magyar írók különböző nemzedéki képviselőivel. A kézirat megvan, kamera ready állapotban. Sajnos kiadónk nincs. A JATE kiadó tönkre zúzódása után egyelőre itt állunk egy készletet elkészült, de ki nem adott kötettel. Most elolvastam ismét ezt az interjúkötetet és igen megrendítő volt az az igazság, most ezeket a 80-

as évek második felében készült vallomások, interjúkat hallani a mostani tudott és átélt események képében. Ezért úgy gondoltam, hogy mindenképpen megosztom veletek ezt az élményt annyiban, hogy idézem nagyjából egészében Szajbély Mihály, aki most Bécsben tanít, azért nem tud itt lenni. Tulajdonképpen neki kéne megnyitni ezt az estét. Legautentikusabb személynek, aki itt Szegeden a legtöbbet foglalkozott a jugoszláviai magyar irodalommal, tehát az ő e kötethez írt utószavát olvasnám el, tehát a meg nem jelent kötet utószavát.

[00:03:17](#)

„Fél óra alatt Rákoson jártunk, hol hajdan országgyűléseket tartottunk és királyokat választottunk. Eszembe jutott a vén Szilágyi Mihály és az ifjú Hunyadi Mátyás, kik ezelőtt négyszáz esztendővel itt jártak, s a tizennégy pengő forint, melyet ezelőtt nyolc évvel itt gyalogoltomban találtam, mikor statisztá voltam a pesti magyar színháznál. Oh Szilágyi, oh Hunyadi, oh tizennégy pengő forint... Dicső emlékek!” Petőfi: *Úti levelek* részlet

1989-ben készült ez az utószó. „Sokféle oka lehet annak, hogy a jugoszláviai magyar könyvek terjesztése nem megoldott Magyarországon, hogy az ottani lapokat és folyóiratokat mindmáig nem lehet kapni a hazai újságárus standokon, amelyek pedig igencsak tarka képet mutatnak az utóbbi időben. Szerepet játszhat ebben a régi politikai reflexek továbbélése és (emlékezzünk csak! Jugoszlávia nem is olyan rég még nyugati országnak számított, ahová csak "kék" útlevéllal lehetett utazni), a fő ok azonban véleményem szerint máshol keresendő. Valahol ott, hogy a vajdasági irodalom elementárisán másféle szemlélet jegyében vált nagykorúvá, mint a kisebbségi irodalmak általában. Termékeit azonban leginkább erdélyi szemüveggel olvasták Magyarországon, s azok, akik sikerrel vetették latba befolyásukat az erdélyi kultúra hozzáférhető tételéért az anyaországban, a vajdasági könyvek jó részét inkább csendes bosszankodva, vagy legalábbis furcsálkodva fogadták. A sokat emlegetett illyési "ötágú síp" hangjai közül így (ha a nyugati magyar irodalomtól most eltekintünk) mindig a vajdasági hallatszott a leggyengébben Magyarországon: ezt a disszonánsnak tűnő hangot azonban senki sem kívánta felerősíteni igazán. Persze bírálni sem, hiszen mégiscsak kisebbségi irodalomról volt szó. Maradt tehát a hallgatás és az egyes műveknek kijáró, vállveregető elismerés.

A vajdasági magyar irodalom hangja azonban nem disszonáns, hanem más: első pillantásra talán zavarbaejtően, később egyre üdítőbben más. Szimptomatikusnak tűnik számomra Radnóti Sándornak az a nyilatkozata, amelyet Végel László idézett egyik belgrádi lapból. Eszerint Radnóti "kitért az esztétikai értékrendszer kérdéseit érintő befogadási nehézségekre. Bevallotta, hogy a jugoszláviai magyar írók műveit olvasva mindig az az érzése, hogy azoknak egyik kódrendszerét nem tudja megfejteni". Az igazán vájt fülű kritikus nem disszonanciára gyanakszik tehát, hanem titkokat sejt. Könyvünkben ezeknek a titkoknak igyekeztünk a nyomába eredni..." A könyv címe *Rózsaszín flastrom*. „... a *Rózsaszín flastrom* címmel pedig azt szeretnénk volna kifejezni, hogy az ilyen vállalkozásokat sohasem koronázhatja teljes siker. E rózsaszín flastromról Tolnai Ottó mesél a vele készült beszélgetésben. Tolnai hosszú évek óta igyekszik megfejteni Csáth Géza életművének titkát, s amikor végre kezébe vehette Csáth diákkori naplóit, egy féltve őrzött szabadkai magángyűjteményben, úgy érezhette, hogy a titkok kapujába jutott. Ám Csáth rózsaszín flastrommal ragasztott le valamit naplójának egyik oldalán; a flastrom feltéphetetlen, a titok megfejtetlen maradt.

Reméljük mégis, hogy legalább a leragasztott oldalig sikerült eljutnunk nekünk is. Olvasóinktól türelmet kérünk és az erdélyi szemüveg félretételét. A vajdasági magyar irodalomhoz nem szabad, de nem is szükséges eleve keserű szájjal közeledni. Sokkal inkább azzal a finom humorral és öniróniával, amellyel Petőfi emelkedik felül egy pillanatra (mottóul választott soraiban) egyébként nagyonis nemzetiszínű, nemzeti múlthoz, nemzeti sorskérdésekhez béklyózott szemléletmódján. Elegánsan lebegve ott, ahol amúgy valóban mázsás különök húznak lefelé.

[00:07:15](#)

Április elején magyar irodalmi estek voltak Bécs talán legnívósabb irodalmi "szalonjában". Hetedikén Grendel Lajos, Tolnai Ottó és Végel László olvasott fel itt; emiatt hívtam Végelt pár nappal korábban telefonon. Nehezen sikerült elérnem, sokáig foglalt volt a vonal, majd többször kicsöngött, de senki sem vette fel a kagylót. Aztán csak jelentkezett Végel. Egyedül volt otthon, dolgozott, nem hallotta a csörgést. Felesége és a gyerekek a tengeren. "Lent vannak a tengeren!" Úgy mondta ezt, ahogyan Magyarországon azt mondják: lementek a Balatonra. Valahová, ami egészen természetesen a miénk. Jól emlékszem még, mennyire meghökkentem, amikor vagy jó másfél évtizede először hallottam ilyen természetes hangsúllyal kiejteni ezt a mondatot. Nem nagyon sokkal előbb fedeztem fel ugyanis (nem a gimnáziumi történelemórákon), hogy a határon túl is élnek magyarok, s tudtam meg egy-egy Illyés-cikk egy-egy elrejtett mondatból, no meg a szegedi tanárképző főiskola "néprajzkörének" egy-egy előadásából, hogy nem föltétlenül érzik ott igazán jól magukat. Úgy hittem, valamennyien könnyes szemmel függenek emiatt az anyaországon, s rettentően meglepődtem még néhány évvel később is (úgy 1972-73 táján), amikor Pécsről hazafelé stoppolva egy jugoszláv rendszámú Trabant vett fel, s a benne ülő magyaroktól igazi, ízes magyar beszéd helyett "no megállok oszt kicsavarom a pöcsömet" típusú tragárságokat hallottam, meg azt, hogy ők ugyan át nem költöznének Magyarországra, mert "mi bajunk nekünk ott Jugoszláviában?" Rá kellett jönnöm (tetszett, nem tetszett — utólag egyre inkább tetszett) hogy ezek az emberek, vajdasági barátaim nem vendégségbe járnak a tengerre, s nem is azzal az érzéssel mennek oda, hogy használjuk ki ezt legalább, ha már ide szakadtunk. Tolnai Ottó interjút idézem ismét: "Van egy szerb közmondás: fáj a füttyölőm, hogy Magyarországnak nincs tengere. Nomármost az én fölfogásom szerint a vajdasági költő olyan költő, akinek van tengere. Nekem van tengerem. Az Adria". – mondta Tolnai Ottó.

A vajdasági magyar irodalom sajátos helyzetének a megértéséhez az Adriától vezet, az út."

[00:09:25](#)

„A jugoszláviai magyar irodalom, ellentétben a régi hagyományokkal, tradicionális írógárdával és olvasóközönséggel rendelkező erdélyivel és felvidékivel, csak a 60-as évtizedben vált igazán nagykorúvá. Történetének korábbi évtizedeit inkább a lelkes, ám többnyire provincializmusba és műkedvelősdibe fulladó tenniakarás jellemezte. 59-ben viszont létrejött Újvidéken a Magyar Tanszék, élén a világpolgár Sinkó Ervinnel, aki hallgatói szemhatárát is igyekezett "templomtorony-perspektíva" helyett európaivá tágítani. Nem kevés sikerrel: tanítványai pár évvel később alaposan felkavarták a vajdasági magyar irodalom állóvizét. Egyikük, Bosnyák István, így jellemezte a kialakult helyzetet: "A fiatalabb és idősebb alkotók nagyobb része

közötti különbség nálunk formálisan is megmutatkozik: előbbieket főként a Magyar Tanszék, az Ifjúsági Tribün magyar szerkesztősége és az Ifjúság című hetilap művészeti-kritikai melléklete, a Symposion körül tömörülnek. S azt is mondhatnám, hogy e fiatal alkotó csoport, mint viszonylag homogén alkotói közösség az említett Tanszék első káder-terméke: két évvel a katedra megalakulása után, vagyis 1961-ben konstituálódott. — S már első fellépései alkalmával is szembeszegült mindazzal, ami a jugoszláviai magyarok szellemi életében addig kultúrának és művészetnek számított. S ami, egészében véve, a provincializmus szembeötlő jellegzetességeit viselte magán. Méghozzá a legrosszabb provincializmusát: a saját specifikus problémáival túlságosan is elfoglalt, s ezért az általánosabb távlatokat és horizontokat szem elől tévesztő kisebbségi mentalitás ún. objektív és szubjektív melléktermékeivel is megterhelt provincializmusát." A Szóakció I. című könyvéből idéz. A Bosnyák által emlegetett melléklet '65 januárjában önálló lappá alakult *Új Symposion* címmel, a jugoszláviai magyar irodalom nagykorúvá válása pedig éppen a *Symposion* első nemzedékének (Bányai János, Bosnyák István, Domokos István, Gion Nándor, Tolnai Ottó, Végel László) nagykorúvá válásával esik egybe. Nem mintha a jugoszláviai magyar irodalom története fellépésüktől kezdve az ő történetükké vált volna egyenlővé, de kozmopolita szemléletmódjuk, "kalapácsos" kritikáik, újhangú verseik állásfoglalásra, szellemi erőfeszítésre, folytonos megújulásra kényszerítették a Symposionisták mozgalmával kevésbé vagy éppen nem rokonszenvező írók táborát is."

[00:11:53](#)

„Tolnaiék nemzedéke egyedülálló módon szakított a kisebbségi irodalmak esetében szokásos anyaország felé való fordulással. Tudatosan jugoszláviaiaknak vallották magukat, s a jelszavakon túl egész tevékenységükkel is azt bizonyították, hogy több szál fűzi őket a belgrádi és a zágrábi fiatal írói törekvésekhez, mint Budapesthez. Ezt bizonyítandó, elegendő egyetlen futó pillantást vetni a 62-es *Symposion*-melléklet kritikai anyagára. Azóta fogalommá vált Ex libris rovat tevékenysége alapvetően kétirányú volt: egyrészt keményen és szókimondóan adták közre itt kemény ítéleteiket a vajdasági irodalom előttük járó szerzőiről, másrészt folyamatosan és igazi belső átéléssel ismertették a számukra szellemi izgalmakat jelentő szerb és horvát irodalmi alkotásokat; magyarországi szerzőkkel viszont még elvétve is alig-alig foglalkoztak...

... a *Symposion* első nemzedékének alkotói azért nem beszéltek a nemzetiségi irodalmak esetében egyébként oly sokat emlegetett kultúraközvetítő, híd szerepről, mert őket nem választotta el folyó Jugoszlávia többi népeinek kultúrájától; számukra nem akadt áthidalnivaló.

E sajátos jugoszláviaság-tudat kialakulásának több összetevője is volt. A titói nemzetiségpolitika kezdeti sikerei és a viszonylagos (de a többi szocialista országhoz képest egyértelmű) gazdasági jólét mellett alapvető szerepe volt annak a ténynek, hogy a "láncos kutya" időkben a jugoszláviai magyarságnak szükségképpen meg kellett szakítania, vagy legalábbis minimálisra korlátoznia kapcsolatait Magyarországgal; a szerbhorvát kultúra felé való nyitás önmagától kínálkozott tehát. Annál is inkább, mert az ötvenes évek végének, hatvanas évek elejének akkor már szabadabban beáramló magyar irodalma sem sok szellemi izgalmat ígért az éppen felnövekvő nemzedéknek. Annál inkább a valóban nyitott, a legmodernebb nyugati szellemi törekvéseket fordítások formájában azonnal beáramoltató szerbhorvát kultúra, az ezekben az irodalmakban éppen kibontakozó megújulási törekvések.

"Újra kedvet kaptam az ácsorgáshoz a könyvkereskedések kirakatai előtt (lesni azt a pillanatot, amikor városkáinkban is a kirakatokba teszik például Krleža esszéinek első köteteit, melyeknek drapp fedele alatt Rilke, Proust, Krauss-esszék sorakoznak), lesni a könyveket" — írta Tolnai '62-ben. Lesni a könyveket, a Belgrádból és Zágrábból érkezőket; s ezekért a könyvekért valóban érdemes volt nyelvet tanulni. Mindehhez csatlakozott az elhivatottság érzése, az a büszke és szívet dobogtató tudat, hogy a fiatal jugoszláviai magyar értelmiség részese lehet egy olyan fejlődésnek, amely az egész világ számára például szolgálhat. Egyértelműen csendül ki e hit abból az előadássorozatból, amelyet *A jugoszláviai magyar entellektüel* címmel az Ifjúsági Tribün rendezett '62-ben."

[00:14:56](#)

Végel Lászlót idézi Symposionból: „Helyzetünk egyedülálló és az újrakezdés jegyeit viseli magán. Világossá vált, hogy a magunk nyomában értelmezett tradíció [...] elvesztette szellemi erejét, számunkra holt anyag csupán. [...] A gyökeresen megváltozott életformák, a társadalmi feltételek, gyökeresen megváltoztatják a jugoszláviai magyar entellektüel funkcióját. Új valóság szemlélet születik — új viszony a világgal — amely komplexus nélküli, tehát a provinciális gondolata, a mentalitás és az alkotás — a kisebbségi helyzet ellenére is — potenciálisan távol áll tőlünk. Idegen, mely nélkülözi a szükségszerűség mozzanatát." A mellékletben azután rendre megjelentek az elhangzott előadások szövegei. Sinkó Erviné, aki nyilván igyekezett összefoglalni mindannak esszenciáját, amire akkor már évek óta tanította hallgatóit az egyetemen:

Sinkó: "Mi most egy országban élünk, amelynek [...] az a szerep jutott ki ebben a világban, hogy szellemileg [...] egy balkáni országból, egy történelmi pillanatban — egy hihetetlen történelmi ugrást végezzünk. Mi anélkül, hogy elértük volna azt a kultúrnívót, amit más európai országok, helyzetünkénél, és annál fogva, amit ma a világban jelentünk, ez a kis balkáni ország előőrse lett egy új szellemnek, egy új kultúrának. Képviselője lett a legnagyobb feladatnak, ami a mi korunkra hárult. Mi voltunk azok, akik először rehabilitálták a szocializmus kompromittált ideáját [...] amely vérbe és sárba látszott fulladni. [...] Nagyon ritkán vagyunk tudatában annak, hogy micsoda feladatot, méltóságot és kötelességet jelent ma jugoszláv állampolgárnak lenni. [...] És itt van az a fontos momentum: hogyan viszonyulunk mi, magyarok ehhez a szituációhoz. [...] Én azt gondolom, hogy a mi első feladatunk az lenne, hogy minden erővel és mindenáron megszabaduljunk a provincializmustól, ami tulajdonképpen a bocskor kultusza. Egy országban élünk, amelyik a saját perspektíváit világperspektívákká szélesítette ki. Egy országban, amelyiknek a léte ma világméreteken egy új tényezőt jelent, abszurdá tesz mindennemű olyan szellemi megnyilatkozást, amelyik megmarad a templomtorony perspektívájában. Én nem azt gondolom, sőt tiltakozni kellene, hogy szellemileg egyenruhát öltünk magunkra, mert vannak igen specifikus, saját vajdasági, jugoszláviai magyar problémák [...] de minden esetben az az egyetlen döntő kérdés, hogy milyen perspektívából nézem ezeket a problémákat..." Sinkóén kívül nem érdektelen idézni talán néhány jellegzetes passzust még: "A koruszkai szlovénekénél és tiroli országoknál egészen más a helyzet az integrálódással. Mivel nincsenek meg azok a fejlődési lehetőségeik, mint nekünk, szocialista kisebbségnek, ők elzárkóznak az osztrák, illetve az olasz kultúra elől és erős dezintegrációs politikát folytatnak.

A szlovénok tekintete — érthetően — hazánkra vetődik. Minékünk azonban nincs szükségünk Budapest felé nézni: az itt élő magyarság szellemileg és anyagilag, egyszóval minden téren Jugoszlávia alkotórésze.”

[00:17:59](#)

„A citált szövegekből kicsendülő naív optimizmus és felhőtlen hit, Jugoszlávia mai helyzetét szemlélve, bizonyosan mosolyogtató. 2000%-os infláció, Koszovó, nagvszerb nacionalizmus, szeparatista törekvések... Öszinteségükben azonban nincsen okunk kételkedni; véletlenül sem tévesztendő össze ezek mondatok a mai romániai magyar lapokban olvasható, irányított hűségnyilatkozatokkal. Inkább annak bizonyosságát kell látnunk bennük, hogy negyedszázaddal ezelőtt mintha valóban kibontakozóban lett volna valamiféle sajátos jugoszláv nemzeti öntudat, sajátosan sokszínű nemzeti kultúrával, amelyhez minden nemzetiség bátran hozzáadhatja a sajátját, anélkül, hogy bármilyen félnivalója lehetne eközben. Mintha a Goethe által megfogalmazott világirodalom-utópia jutott volna el a megvalósulás küszöbéig, legalább egy soknemzetiségű ország határain belül. Ilyen helyzetben pedig nyilván nem volt szükség a nemzetiségi kultúrák esetében szokásos sündisznóállásra, kulturális önvédelemre. Mindez persze ma már történelem, művelődés- és irodalomtörténet. A jugoszláviai magyar íróknak új helyzettel kell szembenéznük; mai törekvéseiket, legújabb alkotásaikat azonban csak az elmúlt negyedszázad történéseinek fényében érthetjük meg igazán. Annál is inkább, mert olyan irodalomtörténetről van szó, amelynek száalai a szó szoros értelmében elevenen nyúlnak át a jelenbe...”

1989. március, szeptember Szajbély Mihály írását hallották.

[00:19:35](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Köszönöm szépen képviselőtársam hozzászólását ezen irodalmi parlamenten, most pedig megadom a szót Tölgyessy Péter partió vezetőnek. Bozsik Péter következik.

[00:19:49](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Én vagyok a Tölgyessy? Nem ebben egyeztünk meg. Elnézést, én... Nem, nem, nem én engem nem így hívnak. [...] Dehogynem én vagyok, na jól van.

[00:20:11](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): [...] na jó, hát pár mondatot Bozsik Péterről. Mostani Új Sympo főszerkesztője azzal, hogy ő is valamikor átlépte a határt, tehát a főszerkesztő itt van a lap amott. Hoztunk egy példát legutóbbi Hajnóczy száma az készült el, remélhetőleg valamikor majd ide átkerül Szegedre is. Ez egy nagyon szép szám, amelyikre nagyon büszkék vagyunk, kevésbé amikor beleolvassunk, mert szöveg sajnos érthetetlen sok helyütt. Komoly tévedések vannak ebben, de hát itt az történt, hogy a grafikai szerkesztés maradt azon a bizonyos süllyedő

hajón. A patkányok elszöktek, és így még megtette azt, amit tudott. Na hát ez vicc egyébként a patkányokról, a helyzet viszont nagyon komoly. Úgyhogy ebben a komoly helyzetben Bozsik Péter főszerkesztőt üdvözölhetjük versenyben.

[00:21:14](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Jó, na hát, mielőtt elkezdenénk olvasni, azt azért fontosnak tartom elmondani, hogy ezek a versek nem most íródtak az elmúlt néhány hónap alatt, hanem 2-3, sőt több évvel ezelőtt és szomorú aktualitásuk miatt szégyenkezem is. Én akkor ezt azért nem gondoltam ennyire komolyan.

[00:21:40](#)

Például van egy ilyen című vers, hogy *Háború előtt*. Ebbe is jócskán benne vagyunk már. Két idézettel kezdődik. Az első az Gion Nándoré, a másik meg Koncz Istváné. Az első:

[vers] Bozsik Péter: *Háború előtt*

*Börtönről álmodom mostanában.
Háború lesz. (Gion Nándor és Koncz István)*

*lassan engem is átitat
ez a közép-keleti áhitat
elballagok a vágóhíd elé
még a szívem se reszket belé*

*már nem is sajnálom magam
- folyton mossák az agyam
e korszaknak végképp elborult
elme kell dúljon háború*

*erősen dúljon mint nemrégiben
ne legyen remény az égiben
mint a patkányszar egyrakáson*

*úgy álljon minden a világon
facsarjon orrot a hullák büze
nyíljon szét a sok seb mint a hüvely*

[00:22:34](#)

És, hány perce kaptam szót?

[00:22:39](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Még képviselőtársamnak van néhány pillanata az életben.

[00:22:46](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter):

[vers] Bozsik Péter: Rossz kor-íme.

*Tolnai Ottónak a szellemi éhhalál
korának temetőjéből.*

*Rossz kor - íme - rossz kort szül -
engem anyám rosszkor szült:
s a nyakam vágják el érte,
vagy belöknek meszesgödörbe,*

*mert tömegek élhordája az úr -
hol van egy emberibb azúr?
Ellenem is megért a vád. (?)
Lehetek így magyartanár?*

*Mi rontatott el itt, Ottó:
sírunk fölött lesz majd a tó?
Úgy rejtenek el, mint Attilát,
vagy számozott hant - az vár ránk?*

*Mondd meg nekem te Tolnai,
vannak még költőknek halmai?*

[00:23:31](#)

És akkor Maffia-dalokból is felolvasok...

[00:23:32](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Egy pillanat képviselőtársamtól a bizalmaskodás és képviselőtársai sértegetése miatt megvonom a szót.

[00:23:39](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Tiltakozom. Tiltakozom.

[00:23:41](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Nem adok helyet a tiltakozásnak és helyet adok Torgyán József interpellációjának, alias Beszédes István következik. A későbbiekben az egyéb kategóriákba még hozzászólhat.

[00:23:57](#)

Beszédes István (Torgyán József): Köszönöm körösztapámnak és a házúrnak egyben ezt a lehetőséget. Én is ilyen kínos aktualitású verset fogok felolvasni. Igyekszek majd [...] felolvasni, mint amilyen Monsieur Torgyán.

[00:24:15](#)

Jó [...] visszafelé megyek.

[vers] **Beszédes István: *Bácsgetszemánéi verskettős***

(A perc, a váratlan, a csapda)

lassan

be kell, hogy lássam,

- lépdelve réti földeken -,

elnyúlik örökre

a perc, a váratlan, a csapda;

- a parcellázás öltetett

csikos trikót a rögre;

tövist tenyésző, gyötrelem:

szorítja keretbe a vatta -

kerteket a vaskaró, -

jön megtorpanás:

a régről jól ismert helyet

is háló védi, őrt áll

hazám: az otthonom eladta.

(Mikor a völgyperem pereg)

Hányan is vagyunk kívüle,

- üzetve oltártól szabadba, -

hányan maradnánk meg alatta,

- akár a görgő süni, a labda, -

mikor a völgyperem pereg:

ahányan, annyian sereg,

a halmok állomásain

földet ér este tájt a sín,

ma ismét jött, az utolsó vonat

elviszi éjszakánk a hadba,

- felülnek párban állatok,

fűnek és fának felszáll magva, -

minden rokonnal, kopár rögön,

ezt irtam, végleg itt ragadva.

[...]

[00:25:22](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Köszönöm szépen. Most pedig mivel én vagyok a hádár(?), magamhoz ragadom a szót. [...]

És így tulajdonképpen arra. Nagyon kedves barátunkról szeretnék megemlékezni, aki valaha az Új Symposion szerkesztője volt, főszerkesztője volt. Úgy nevezik, hogy Sziveri János és egy neki ajánlott verset olvasnék föl.

[vers] Kalapáti Ferenc: papírsalak (Sziveri Jánosnak)

*az ajtót becsapta a huzat
egyre derűsebb öntudatosabb tévutak
nyílnak és záródnak a mennyre
ne késlekedj hát menj be
az ablakon
s ijedten tapasztalom hogy én is valahol lakom*

*velőnk a testben
vérünk ha resten is csobog
bár oly ijesztőn
hogy elhagy bennünket a hurok
a nedves rendben hol csótány sem mozog
s csókot sem ad más csak a komondorok*

*mint oltatlan mészbe zárott
melyhez valahol tiltott nedvesség szivárog
földalatti csatornákon könny és vizelet
egyre sűrűbb égetőbb a lehelet
s csak parázs a sebre
az izzadság kényes értelmesebbje*

*bibircsókak és papírsalak
egyre közelebb kerülnek hozzám a falak
de én mint idegen mégsem hihetem
hogy ilyen szabad -
piaci termék szorítja sarokba
a keretből kiugró elmét*

*jókor magasba lendülő karok
körültekintő pörce szavaz asztalok
konok lapja fölött
s ha kell örökbefogadott törököt ölk
mindenekfölött elhagyott száj hadar
a babbal alatt a bal*

*mint elszabadult szellemet
űző léptek verik fel a termeket
s az ujjakra szabott fűző az ajkakra fagy
ha velünk vagy nem fáj fejed*

*s gyermeked a legjobb iskolákban tanulhat ókori nyelveket
s elfeled/t titkok nem nyomják lelkedet*

[00:27:25](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Visszatérve ügyrendünkhöz ismét megadom a szót Tölgyessy Péter partio vezető kétperces felszólalására. [...]

[00:27:39](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Hát akkor megragadva a szót én visszatérnék oda, ahonnét jöttem. Ezt a falut, ahol születtem a régebbi nevén, úgy hívták, hogy Csontafejér. A mostani neve Csantavér és hát ennek szentöttem egysző öt, három soros verset. Egy kicsit nosztalgiazok, hogyha házfőnököm megengedi.

[00:28:11](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Csak személyeskedést nem.

[00:28:12](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Nem, nem, ebbe nincs.

[00:28:17](#)

[vers] **Bozsik Péter: Chonthafeyer**

1.

*Lerágott, fehér
csontját kék ég vakítja
vörös szemedbe.*

2.

*Bíbor csík választ
el tőled - mocskos éjtől
a mocskos nappalt.*

3.

*Disznószarzagú
utcák, zsíros humusz. Hull
rá savas eső.*

4.

*Eg(n)yhelyben állasz.
Köd szítál - álarcodról
a bőrt lemarja.*

5.

*Csont és vér - ez cseng
nevedből. Koncot dobtál
elém, rossz donor.*

[00:28:56](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó. Köszönöm. Most pedig napirenden kívül had üdvözljem körünkben a koreai küldöttség képviselőit Losonc Alpárt és Bencsik Gábort. Kérem megtapsolni őket. A továbbiakba pedig átadom a szót Pozsgay Imrének. Alias Fenyvesi Ottó következik.

[00:29:22](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Hát én nem régen értem át a határon, úgyhogy én legfrissebb katonaszökevény vagyok.

[00:29:30](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Valami hírt mondjál irodalom helyett.

[00:29:34](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Ja, mit mondjak?

[00:29:35](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Kérem, ragaszkodjunk a napirendhez. Ezt majd a továbbiakban tárgyaljuk.

[00:29:42](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Ez a vers amit felolvasok most nemzedékemnek írtam. Annak a nemzedékemnek, amely '83-ban befutott a Symposionban. Ez a Sziveri-féle nemzedék aminek hát körülbelül olyan szerkesztőségnek 11 tagja volt vagy 13 nem tudom pontosan. Azok közül számításom szerint körülbelül 11, az még mindig helyén van. Többi az lemorzsolódott.

[00:30:20](#)

[vers] Fenyvesi Ottó: *A dolgok állása*

„A mellékuccákból jöttem
11 barátommal földik voltunk
s virzsinia szivart szívtunk

hazai szokásból”

(Kassák Lajos)

„itt állunk félig lebontva
szerda fél egy és kettő között, lüktetnek
a légikikötők, az idő valahol nekünk dolgozik,
termelődik a sötétség, összezsugorodott a világ,
mint egy rothadó alma, nemsokára kezdetünk
mindent előlről, istenem, mit is merre,
mi volt múltkor a végszó, túl személyes,
szereljük a káoszt, erre nemigen fűtenek, tudom,
az élet nevében, a történelem mellékutcajában
rég metaforák, a tájékoztatási iroda leereszkedett
a dunán turnu szeverin felé a világmegváltó nyomorba
s visszanézett, cumizz, bébi, valahol
fekete szerelésben gyomor, a lélek, lelki
flick-flekk, egészen freudi, majdnem tökéletes,
még nem az, de közel áll a rizses köcsöghöz,
tudatalatti maszlag egy egészen más dimenzióban,
az idő nekünk dolgozik, az örökkévalóság harcmezején
egy botra tűzött tők, nyomában végszók sántikálnak,
válogatott szomorúságok, kékessárga semmi a tévé-
készülék küklpsz-szemében, cinkos őrlő a porcogókat,
nincs hőszabályzó, fennkölt banalitások, bömből
a szobafal, az ajtó, az ablak, hánykolódnak az
elmebeteg fémek, fölöttünk-alattunk mosógépek,
kora reggeli gyermeksírás, a levegő egy ritkább,
lassan előtűnnek a hatalom fertőzte büszke bércek,
virágoznak a kérdések, majdnem minden lehetséges még
állunk félig lebontva, repül egy elefánt, mellénk
telepszik a fogyasztás barokk öröme, szétveti lábát a
jubileumokat ünneplő hatalom, Shakespeare majd
segít csákányozni, mikrofonpróba dél irányába,
elhagy a komfort-közérzet, hátam mögött felnevetnek,
lombjukat hullajtják barnuló felekezetek, valamit a fák
is suttognak, valahol simább a világ, a vén bakter
megtömi pipáját, nem talál módbeli segédigét, valami
megoldást, ha eszedbe jut valami, olcsóbb az uborka,
cumizz, bébi, az idő nekünk dolgozik, kiirthatatlan
az optimizmusunk, dionüszoszi muzsika zakatol,
mivége hát e lábszagú levegő, mivége közép és
európai a mélabú, nézem a plafont, lerobbant öltöző,
minél nagyobb a robbanás, annál nagyobb a csönd,
igen, mondanád, a klíma, a szellem, a médium teszi,

*borsózik a hátam az egész zűrzavartól, csak furulyázz,
bébi, bátran, isten unja egyszülött gyermekét, unja
a reumatológia is, kialszanak a szupraszegmentumok,
az idegvezetékek, nincs könnyörület, nincs menedék,
nincs más, csak összeírni a homéroszi homályt,
az ajtók zárva, gondolni, tovább, vinni-vinni
arrább, egy-két sarokkal*

*süt a nap valahol az alézián, valahol a szent mihály
táján, útközben valami megoldás felé, valahol
délen, az idő nekünk dolgozik, különben minden
ellenünk van, csak a tüdőszínű lég csákányoz,
hűvös fuvallat száll a völgyből, repedezett
dinnyeföldön görög és sárgadinnyék jajongnak,
szimpla lények, akiket a semmi képére teremtettek
medveölő kések, használd a jobb oldali sávot,
ha így folytatjuk, isten tudja, hol leszünk kilenc
óra múlva, cumizz, bébi, furulyázz szép lágyan,
ha nem vigyázok, az egész szaros emberiség belekerül
a versbe, jó! tudom: magyarul zavaró, túl disszonáns,
gondolatilag kevésbé általánosítható – minden tudománynak
van önvédelmi rendszere – , talán több mint egy elhízott
filológiai kísérlet, csak az idő teszi, hogy ily
sápadt, feltámadni könnyebb mint túlélni, plusz
meg mínusz, bíborvörös harisnyanadrágba prolongált
akcióhalmaz, utópisztikus zsíradékokban úszkál
tejfehér melled, álmodj és tiszteld az ellent-
mondásokat, szívd amilyen mélyre csak lehet, vár rád
száz angyalok magánya, a tudat végbélnyílása,
az értelem tanult vonaglása, lábunk alatt nyargal
a semmi, a tej-óceánon keresztül a pizza-ízű szigetek
felé, miközben rím-bikát üldözünk, ha nem tévedek,
ha el nem tévedem ám az elhanyagolt részletek kínjaiban,
az idő relatív, s nekünk dolgozik, isten tudja,
hogy ti milyen puhák vagytok, az én kedvemért
nem muszáj rímeket faragni, vár a káosz angyala,
vízen jár, valahol mosolyog s nem hisz a
szemének, fülének*

*dühöngnek a megvadult centrifugák
tővig benne az időben, cumizz bébi
köhögnek a fennkölt
banalítások, tőkig feketében
valahol túlköknének a rézangyalok*

*aranynál aranyabb homályban
látlok benneteket, félig lebontva
nézem a plafont*

[00:36:07](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Na most pedig köszönöm képviselőtársam hozzászólását. Most pedig nem Torgyán úr következik, hanem a kereszténydemokraták kérésére Jeszenszky Géza külügyminiszter úr felolvassa novelláit. Balázs Attila.

[00:36:26](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Az Attila kerékpáriskola szellemével fogok dűlőzni, amennyire tudok. Nem tudom, hogy esetleg ebből a rossz szépirodalomból még egy-egy kört vagy egy kört leverjünk-e vagy rögtön térjek át a háborúra. Reméljük, egy ilyen zseniális befejező része lenne ennek az estnek a felolvasásnak. Tehát nem tudom. Szavazzunk.

[00:36:52](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Keresztény demokraták a novellát kérték a külügyminiszter úrtól.

[00:36:57](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Ezt a költeményt, amelynek nem fogom fölolvasni az egészét, nem is költemény. Nem is én írtam, csak átírtam. Allen Ginsberg költőtől hangszereltem át kisebbségibe. Ez még a háború előtt volt.

[00:37:13](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza):

[vers]

Láttam kisebbségem izgága elméjét az örület romjaiban
hisztérikusan lemeztelenedve,
a különféle néphősökről elnevezett éjszakai utcákon
facsemetéket lehúgyozva,
és vég nélkül politizálva csendes hajnalhasadásban,
kik még csak egy másik kocsmát kerestek,
de már csak zsugázni lehet valamelyik drágán bérelt peremvárosi tyúkólban
majdhogynem a csillagos ég alatt students valagot vakarászva.

Láttam kisebbségem izgága elméjét a hajnali preferánsz romjaiban
azokat akik okádni mentek és nem jöttek vissza soha többé
valaki beugrott helyettük és nem ugatta meg őket a kutya sem,
mert ennyire voltak érdekesek az emberközpontú szocializmusban
a úgyszint igencsak haraptak, de leggyakrabban mások.

Kik a hajnali preferánsz kopott asztalai mellől elbóklásztak máshová,
ahol karosszék várta őket, de nem lettek túl boldogak a ragályos boldogtalanságban
kik éjt nappallá téve tanultak, hogy a diplomával azután kitörölhessék a valagukat
a római vagy akármelyik jog szellemében térdre rogyva a nagy döntő bírók előtt,
kik megint csak térdre rogytak valaki más buggyant előtt az egyetemes bugyutaságban.

Láttam kisebbségem izgága elméjét elvirulni
amikor a fa mögül hirtelen előlépett a könyörtelen sors
más ajkú kegyetlen zsaruja és tökön rúgta őket,
mert hirtelenségiben nem tudtak magyarázattal szolgálni, hogy mit is csinálnak,
vagy nem találták az igazolványokat,
amivel tulajdonképpen nem is igazolhattak semmit,
csak a saját személytelenségüket és igazolhatatlanságukat.
Kik kicsiny falukból jöttek a szürke jelentéktelen városba,
és majdnem csak annyit tudtak mondani, hogy yes I'm student magyar tanszéken,
aztán hazamentek és többé nem hallattak magukról.
Tanították a gyerekeket jól vagy rosszul, amíg létezett magyar iskola
aztán megbékéltek a katatóniában.
Kik soha életükben fel nem döntöttek, akár egy szimbolikus pingpongasztalt,
mert minek, a pingponglabda úgysem törik össze,
aztán talán mégiscsak mondtak ezt meg azt, de igazából nem hitték el saját maguknak,
s szájon csapták magukat a pingpongütővel, és azt mondták, hogy lófasz.
Kik e szürke jelentéktelen városban születtek
és ezzel a csupasz ténnyel igyekeztek igazolni magukat.
Aztán elmentek külföldre és nem volt kinek és mit írniuk haza
és így akkor nem is írtak, de lelki szemeik előtt vajdasági gémes kutakat láttak,
még ha életükben olyat nem is láttak
és könnyeiket hullajtották, amíg meg nem puhult alattuk az a másik idegen föld
és mindörökre el nem tűntek az önmaguk számára kisírt mocsárban.

Így elmentek az idegenlégióba,
mert ott legalább nincs ideológia, vagy ha van az nem ez
azután meggondolták magukat és mindenáron lécelni akartak,
de magas volt a kerítés léce itt, így hát belenyugodtak
disznó helyett négereket vágtak vacsorára
ebédre ember húst főztek közben teli szájjal baszogatták az emberevőket,
mert még Afrikában is léteznie kell az emberfia számára
valamiféle lelki szerepnek.

Kik meggazdagodtak, kik nem, de főleg nem,
mégis nagy nyugati kocsikkal jöttek haza látogatóba
és teli szájjal szidták a rendszert és nem is tudták mennyire igazuk van,
miközben elektromos karácsonyfát állítottak fel daczból az udvarukban.
Itt pediglen azzal kereskedtek, hogy fenyőfát loptak a hegyről és drágán adták
azután kimentek nyugatra mások vécéit csempézni a farmernadrág csempészés helyett.
Aztán nyomuk veszett, mert aztán és aztán hát aztán.
Nem mindegy, hogy hol toljuk le a nadrágunkat.

Ki a faszt érdekel létezik-e Afrikában karácsonyfa,
Amerikában létezik prózai rész.

Láttam nemzetiségem legjobb elméit elmenni és maradni, túrni, üvölni és vakarni
tényeket takarni és valamit pusztán akarni kicsit is meg nagyot
láttam már valagot, ha Ginsbergét nem is azzal a piciny reája sült amerikai zsidócsillaggal.
Mit tesz ez nekem?

Láttam nemzedékem legjobb elméit az örület romjaiban
hisztérikusan lemeztelenedett művészeket a katolikus porta kellős közepén
kik mindenfélét összeittak a környező iszodákban
s aztán a farkukat mutogatták az apácáknak meg a galamboknak
mert azt diktálta a korszellem meg a felbuzogó vér,
mert csinálni kell végre valamit, s csináltak is valamit azon kívül,
hogy heccből vörösbort öntözgettek egymást lyukas zsebébe
incselkedtek a vécénénivel és meg akarták tökölni a pincérnőt.
tehát csináltak is valamit de a nem legalább istennek képzeltek magukat művészi
mámorukban a templomból kiszűrődő lágy orgonaszóban miközben két angyal röpködött a
templomtorony óramutatói körül
ettől borsódzott meg a hátuk a művészet és a politika [...] és így többször

Láttam nemzedékem legjobb elméit az örület romjaiban
angyalkai intellektusokat égve a hatalom sötét gépezetében,
miközben őket kiáltották ki sötéteknek a mindenkori kikiáltás politikája szerint
ámen! éljen a szabadság, éljen a gépezet, ave Caesarba van, a vécé zárva van,
holnap hová megyünk pajtás.
És a téren át minden időn át emlékszem az egykori Ifjúsági tribünre
angyalkai pajtán(?), hogy a lépcsőkön fölfelé szerencsétlen pajtikám.
Fokról fokra a semmibe, senkiből is lehet valaki, de ez is relatív.

Láttam téteket(?) ennek aligha mondható idegeink játékát.
Szóljon rám valaki ha ismétlik
láttam és látom legjobb elméinket az örület romjaiban nemzedékeken át,
kik el akarták sajátítani az írás minden csínját és mi van még bínját?
Mi az, hogy bín én a bűn szót ismerem, viva la sötétek, sötétek.
Kik verseket fabrikálnak és egyebeket is úgy érzik, hogy az örök átok földjén vannak,
kik akár a politikusok sosem bocsátják meg az ellenük vétkezőknek.
Kik rideg éjszakákon át hegyezik a pennáikat, hogy pár nyamvadt sort papírra vessenek, de
talán sikerülne kiszopni az örökkévalóság kérész pöcsét
kik képesek akár az öreg anyjuk szexuális életéről is írni csak, hogy az öreg anyjukat
megbotránkoztassák.
Kik szexuális életet élnek az öreganyjukkal, hogy maradjon erejük az alkotásra,
kik szexuális életet élnek alkotás közben, mert tökéletesen unalmas az, amit írnak.
Itt azért írnak, hogy valamit megbaszhassanak.

Itt azért írnak, mert nem baszhatnak meg semmit,
itt azért írnak, mert nem is akarnak baszni.
Itt azért írnak, mert akár a hírnév kedvéért rá akarnak baszni.
Itt nem is tudják, kiknek ez egyéni terápia, kiknek ez kedvezményes utazás Onán földjére,
kiknek ez nem jelent semmit, de megdöglének érte
itt legszívesebben a seggükbe rejtenék az írásért járó szomorkás összeget,
kiknek ez nagyon muszáj, kik olyan okosak, kik szeretik a saját írott szavukat.
Kik pálcával kaptak a seggükre az iskolába,
mert akkor még két szót nem tudtak hibátlanul leírni.
Kik a szomszédjukat akarták kifigurázni,
mert az a parkoló ki a fenyőfát is árulja karácsonyra és a többi és a többi.

Láttam nemzedékem legjobb elméit a halál karmában
és legjobb elméjét itt halálra tapostak.
Aztán azt mondták, hogy pardon, de már késő volt.
Különben is mit jelent az, hogy pardon?

Láttam nemzedékem legelcsigázhatatlanabb elméjét,
ahogy egyetlen maradék jegyét szorongatta a Farkasréti temető villamosvonalán,
és intettünk neki, és egyelőre nem utaztunk utána, bár mint hogyha lassan pakolhatnánk.
Farkasok üvöltenek a nappalban és éjszakában
a szív dobog, amíg meg nem áll üvölni a réten, amelyik már nem az övé,
mert sosem is volt igazából.
Csak valamikor rég ilyen szikrát [...] ki emlékszik arra homo homini lupus est
ugye milyen szép ez az est?

[00:45:06](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Köszönöm, ez folytatódik, de én nem bírom tovább,
köszönöm szépen.

[00:45:10](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Köszönöm a külügyminiszter úr világirodalomba való kitekintését,
most pedig ismét Torgyán József következik. Beszédes István

[00:45:24](#)

Beszédes István (Torgyán József): Kis provinciális szemle.

[00:45:44](#)

Beszédes István (Torgyán József):

[vers]

„Míg arra gondolsz egyre - egy felhőcsúcs

*ledől! - mert felmentek a hegyre, hogy a
változó idő csak fel ne kapja őket - asz-
faltról párolog az átmeneti zápor, a pázsit
egyre nő-, s te arra gondolsz már csak,
erdővé ha dúsul - vissza nem találhatnak, a
gyermek és a nő; s ha nem kerülnek vissza
- a kő fölött a hó - majd őket is felissza,
s futhatsz majd szomorú monszunok elől:
egy felhő csúcs ledől”.*

[00:46:23](#)

Beszédes István: Hozzászólásom második (?)

[felvétel vége]

[új felvétel]

[00:46:26](#)

Beszédes István (Torgyán József):

[vers] **Beszédes István: A lépcsőház üres**

II. Toronnyal ölt tényt

*Nem azt szerettem, ami fallal,
bufla toronnyal ölt tényt,
de értelemmel kellett félnem,
kerülnöm éles töltényt.*

*Lépted az ágyást ki, a kerted
bemérve sarjút, vadnövést.
Azt hitted, én is ezt akartam,
pedig csak féltem lövést.*

*Vélted, boldoggá gyötörhet,
ha látom vad ágon szem ered:
Kényszerből – ez okból nyilván –
voltam csak mindvégig veled.*

*Óvtál sötéten, készen ölni,
s bár vonzott mindig mind a máshol.
A deszka rágva, tűnt a széna,
hűségem üre lett a jászol.*

[00:47:06](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó, köszönöm szépen. Ezután megirigyelve a képviselőtársaim hozzászólásait ismételten én kérek szót. Megadom a szót magamnak. Köszönöm szépen.

[00:47:21](#)

[vers] Kalapáti Ferenc: Egy izgága sportdzseki álma

tépd fel

vélt sebeid ésszel

fel nem fogható félszel

s beszélj az egésszel éppúgy

ahogy az enyémmel noha tied

s az enyészeté zaklatott szíved

riadt dobbanása morzézta jáú

bár szűkszavú némaság gondozta

tetszhalál hál veled

mégis várom a leveled

s írom elvhű választát

a higgadt léhaság

gyűrött vánkosit

besózott sebekre fekve

lehetsz néző bár

kettészel a tépőzár

[00:47:57](#)

Köszönöm. Most pedig. Ismét Pozsgay Imre következik aktuális beszámolójával, aki az imént érkezett át a határra.

[00:48:14](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Azt inkább.

[00:48:16](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Ezt szóba Ottó.

[00:48:18](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Szóban.

[00:48:22](#)

Inkább egy gyerek verset olvasok.

[00:48:25](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Hát ez a Pozsgay igencsak gyerekes, de majd kinövi.

[00:48:28](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre):

[vers] Fenyvesi Ottó: Boldog család

Anyu grízt főz a margarétás fazékban.

Nuni kavicsokat rakosgat a nappali közepén.

A mamának fáj a feje.

Apu dolgozik, ha hazajön

mindig olvas vagy alszik.

A lift már megint elromlott.

Én nem szeretem a levest,

meg a gyöngé bébi kukoricát.

Nem tudom a közlekedési jeleket.

Fáj a kezem a ceruzától.

Néha együtt vacsorázunk.

Általában szeretjük egymást.

A szomszéd néninek szőrös a lába.

Este félünk a heréskerti sötétől.

[00:49:07](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Köszönöm képviselőtársam gazdasági programjának a vázolását, most pedig kérem Tölgyessy Pétert, milyen gazdasági programmal állt elő.

[00:49:23](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Loptam, csaltam, hazudtam. Föl is olvasnám. Titokba és a családba ezt Eszterházy Péter összes művének szoktam nevezni. Mikor Újvidéken járt, akkor elhatároztam, hogy megírom, mivel hogy is ez megírta Danilo Kiš-t. Illetve, hát ellopta Danilo Kiš novelláját gondolom bosszúból. Ennek az a címe, nagyon hosszú címe van. Ezt próbálom mesélni. 17 x 17 EPP. Na most ennek két jelentése is van ennek az EPP-nek. Az egyik az, hogy Eszterházy Péternek Péter. A másiknak másik jelentése Ekonomski Propagandni Program, a gyöngébbek kedvéért reklám. És van még egy mottója is, posztmodern-kor, a mottó az, hogy: „Lop akár Eszterházy” szóláshasonlat. És ez tizenhétszer tizenhét szótagból áll. Nem hosszú, ez nem kell megjedni tisztelt háznak. De akár ki is hagyhatok útközbe egy párat.

[00:50:43](#)

[vers] Bozsik Péter: 17 x 17 EPP ...razglednica-senryuk

*Mottó: Lop, akár Esterházy.
(szóláshasonlat)*

1.
*Álnok hullám. Két-
felől ostromol. Éket
ver belém a fény*

2.
*Részeg kocsisok.
Törékeny csönd. Vér, Hajnal,
szakadt, szürke nyűtt*

3.
*Aranyba folyt a
nap. Vágyadon nyár karja
villan. Iro-kéz*

4.
*Holdórák késik! -
- kajátja fenyegetőleg.
(Holnap elvetete)*

5.
*Üres luk hugunk
a művészet; légbe vájt
mélysötét hiány*

6.
*Trükk a hit. Akarsz
hű kutya lenni? Nem megy.
Átvág az Isten*

7.
*Rohan az éj. Rőt
borok mámorában (közt)
ezernyi rózsza*

8.
*Sivítva fúj a
szél. Besüppedt ajkak közt
ELFERDÜLT MINDEN*

9.
Kibuggyant idő -

- *fenyőfa oldalán a*
gyanta; vérpuding

[00:51:45](#)

Erre még majd visszatérek a későbbiekben a vérpudingra. Ha kapok szót. Akkor receptekről fogok és az élelmezési problémáról.

[00:51:56](#)

10.
Selené sajtja
Vicsorognak a kutyák
örök láncokon

11.
Mintha Isten a
halott világot temetné...
Túl nyegle minden

12.
Esős időkben
hamarabb ötletnek meg
a regényhősök

13.
Mint szar a fűben,
lapul a kussoló én;
lírai gyöngy ő.

14.
Elcsórt mondatok
zümmögnek füledben; rád-
borul ikes éj

15.
Féregnek lenni
mily sivár! Tartsd magadnak
földi fájdalomad.

16.
Mint egy jugoszláv
partizánfilm, lelkem oly
hurrá; kéjfekély

17.

- Alamizsna ez.

(Eltelik egy kis idő.)

- Több a semminél

[00:52:45](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó. Köszönöm szépen! Most, hogy ezt a két gazdasági programot meghallgattuk a vitát lezárom. Kérem, szavazzunk!

[00:52:53](#)

Tessék. Most lehet szavazni.

[00:52:57](#)

Köszönöm.

[00:53:03](#)

Ezennel jelentem, hogy a ház a gazdasági programokat nem fogadta el, úgyhogy a jövő heti parlamenti ülésen újra fogjuk tárgyalni, most viszont Jeszenszky Géza aktuális beszámolója következne a délvidéki helyzetről viszont látom, hogy Jeszenszky úr nincs a teremben, ezért felolvasok egy verset.

[00:53:33](#)

[vers] Kalapáti Ferenc: duplafenekű szívhegygát a lánylakban

reggeli találka

délután légyott

alkonyatkor vár-lak

a manzárd szűkös odvában

hol otthonosan mozgok

miként a mában

tagosítás a nadrágban

a két szár jó lesz szoknyának

s a pár ajkán a nyál szárad

mint kötélén a táj

s a szívzárt a lábtörlő alatt

felfedi a zipzár

lábak között látlak

ahogy rádborulnak a hitvesi ágyak

s tarka lepedőkkel küzdenek

*vajszívű vágyak markában
a morózus másnap hajnalát
ismeretlen árnyak*

[00:54:11](#)

Köszönöm szépen. Külügyminiszter úr még mindig nincs. Torgyán úr mindig kapható
fölszólalásra, megadom a szót.

[00:54:30](#)

Beszédes István (Torgyán József):

[vers]

A hentes ujját ma felismeri a kolbász,
s bár a tenyér más, sajgyóra szakadt ín,
hová gurul el jegygyűrűje?
A színhús a paprikás madokban(?), a köröm szakad
misére csoszog le a jámbor falat.
S hogy el ne késsék, zsiletten korcsolyázik jégén
a zsíros fiú nyugodtassék békén.
A véres, a Veres, a tengeri uborka, a főka, szájon csókol a hurka,
a sötét páternoszterba ha szállsz
megy nyelés, megy nyalás, harapás, marás, felszelés, falás.

[00:55:06](#)

Beszédes István (Torgyán József): Az élelmezési program volt.

[00:55:10](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Köszönöm szépen. Nem adok helyet a cáfolatnak. Most pedig
tényleg aktuális napi problémákra térünk.

[00:55:26](#)

Látom Jeszenszky úr megérkezett kérem aktuális délvidéki beszámolóját. A képviselőtársnők
átvilágítása csak azután következik.

[00:55:40](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Kimentem és bejöttem úgy döntöttem, hogy nem olvasok
föl semmit ebből a háborús anyagból. Azt hiszem, hogy maradjunk a szépirodalomnál. Ez egy
elég szörnyű dolog, ami ott történik. Azt hiszem, hogy a 2. világháborútól kezdve ilyen nem
produkáltak. Én szintén katonaszökevény vagyok. Átvettem a határt, hátulról megközelítettem

ezt a frontot, mert szerettem volna látni mi történik, mert annyi érzelmi viszonyulásom van hozzá, hogy nem tudok előle így megszökni. Na de hát ez olvasható lesz is, máris olvasható: sajtóban, látható lesz tévében, satöbbi. Hát én inkább akkor maradnék ebben a hangnemben egy-két kis prózát fölolvasnék, és akkor én letudtam a magamét, jó?

[00:56:27](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó, jó rendben.

[00:56:29](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Amennyiben a közönség egyetért ezzel. Egyetért?

[00:56:38](#)

Tehát ez az Attila kerékpáriskola. Most akkor inkább a szépírói, nem pedig ez a másik lavírozó újságírói.

[00:56:47](#)

Azt nem tudom, hogy [...] olvastad. [...]

[00:56:51](#)

Balázs Attila: Paganini és a márkiné (a zsenialitás becsületére)

Mesélik, hogy franciaországi vendégszereplése során a varázslatos Maestro – il miglior fabbro - Rouenbe is eljutott, ahol olyan nagy hévvel játszott az első sorban ülő, angyalszép, röpködő szempillájú márkinének a roueni fajanszok megtekintése után, hogy az eszeveszett súrlódástól kigyulladt a hegedűje. Előbb egy vékony füstcsík jelent meg, aztán a lángra lobbant az illatos gyanta, majd a különleges fa. Porkamadonna!

Nivolla Paganini káromkodva hajította el hangszerét, s vonó fáklyájával vezényelte tovább a néma csendet.

- Ah - szisszent fel a márkiné, miközben hanyatt dőlt székében. Kisvártatva vékony, aranyárga nedvcsík jelent meg a szék alatt. A pántlika egy darabig tétozva, hogy merre induljon, aztán a lángoló hegedű felé vette az irányt. Ott forrtak egygő, sisteregve, így találkozott tűz és víz motívuma a felejthetetlen Maestro művészetének szöveggörnyezetében.

- Sátán műve! - mormogta döbbsenten páholyában a roueni érsek. Valami furcsa csiklandóson azonban ő is érzett a köldöke alatt.

[00:58:18](#)

Balázs Attila: Történet Vladimir Majerről

(Részlet az egyes polgáraink antiintellektuális viselkedésmódjáról szóló bizonyos jelentésből)

Pár korsó sör és két tányér sűrű bab után Vladimir Majer kedvenc szórakozása az volt, hogy kiállt a tér közepére és mennydörgés szerű fingásaival a galambokat ijesztgette. Mígnem egyszer hatalmas erősködésében kifakadt a bele.

Teltek, múltak a napok, hiába várták - nyakukat kíváncsian a falatozó felé nyújtogatva - a galambok. Hétfőtől hétfőig. Vladimir Majer nem jött többé.

[00:58:52](#)

Balázs Attila: A két arab

Tevegelt egyszer két araba sivatagon át. Az egyiknek borzasztógörcs kapta el a bal lábát — az ujjaktól a fartóig. Leugrott a célirányosan mozgó púpról, és ordítva fetrengett a homokban. A másik elképedten bámulta pár percig, aztán meglépett — mindkét tevével.

Elmúlt pár év. A tetthelytől nem messze burjánzó oázisban hozta őket össze megint a mindenható: Sors. A tolvaj ivott éppen, a víz fölé hajolva, amikor a károsult hátulról megközelítette. A tolvaj észrevette a tükörben, és megdermedt: ugyanaz az ismerős arc, ugyanaz az ismerős homok a burnuszon stb. Ismerős villogó szempár.

— Megölsz? — kérdezte.

(Arabulez így hangzik: szlögem?)

— Nézd, én beléd helyezem a tört, aztán legyen Allah akarata szerint...

Birokra keltek. Sosem derült ki pontosan, melyikük lett a győztes. Lehet, legvégül pontosztásra került sor. Minden az idő homályába veszett, a homok betakarta az oázist — a két arabnak nyoma veszett. A két tevét még látta valaki a bagdadi piacon, de nem mert megesküdni rá, vajon ugyanaz a két arab ült-e rajtuk.

A két arab tehát eltűnt, emléküket azonban megőrizte a hagyomány. Hírnevük túlélte őket. Nevükhöz fűződik a szabadfogású birkózás meghonosítása az arab ligában, valamint az úgynevezett arab-fogás.

Csakugyan így van, ha Allah, a magasságos is így akarja.

[01:00:40](#)

Balázs Attila: Kutyaablúz

[...] valami csontot talált a kutya. Fogai közé vette, úgy inalt át az úton, amikor elkapták a kerekek. A csont kirepült a szájából, és egy gépkocsi alkatrészei közé ékelődött - a kutya utolsó sikolyának borzasztó erejével. Ott is maradt. Sok évvel később rozsdatemetőre bukkant az

utókor. Érdekes, épp a rövidlító professzor vette észre elsőként a csontot. Diadalittasan emelte ki a rozsdatormelék közül, majd - két ujjá közé fogva finoman - a tanítványai felé tartotta.

— Nem megmondtam? — ragyogott az arca. — Valami átmenetnek csak kellett lennie ló és gépkocsi között!

— Igen, tanár úr! — lelkesedett az egyik stréber. — Abban a világban még volt valami ember- és lóléptékű.

Buzgón jegyzeteltek valahányan. Csak egy kutyafejű, tatárképű busa alak nem. Ő elnézett valamerre. Néha vakkantott egyet. Úgy, magában, mint a vadászkutya, mikor a vadat űz álmában. Szelleme makacs ellenállást tanúsított, nem is diplomázott soha. Abszolvens maradt egész életére.

Bosszúból vagy sem, egy ellopta az ereklének őrzött csontot, és kiment vele az egykor lópaták dübörgésétől a visszhangzó mezőre. Rögtönzött katonai tiszteletadással eltemette, majd felnézett az égre. Egy arra repülő mezőgazdasági gép pilótája vette észre, hogy hatalmas könny csillog a szemében. Ettől rajta is erőt vett valamit blues-féle. Egész délután szomorú tatár balladákat dúdolt a pilótafülkében. Akinek az a véleménye, hogy Tatárországban nincs blues, még keserűen csalódhat az életben.

[01:02:32](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó. Evvel lezárom a parlament őszi ülésszakát. Esetleg még, hogyha Maczó Ágnes képviselőtársnő, hogyha még néhány szót szólna.

[01:02:46](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Itt a felszólaló képviselőtársak után szeretném, hogyha egyikük-másikuk, amelyikük akar, beszélne arról, hogy az Új Symposion folyóirat, ami olyan szépen kikerültünk a művekkel, ami tényleg nagyon csodálatos volt. Tehát egyáltalán fontos-e az Új Symposion és...

[01:03:12](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó, megadom magamnak a közbeszólás jogát.

[01:03:17](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): és hogyan, a továbbiakban hogy csinálják [...]

[01:03:19](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Egy pillanat! Megadom magamnak a közbeszólás jogát és leveszem mindannyiunkat a napirendről, úgyhogy aztán folytassuk ugye Sympo vonalon folyóirattal meg jó essünk saját mindennapi szerepükben.

[01:03:34](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Egyébként hozzá is szoktunk már a Symposium esteken ezekhez a játékokhoz, mert mindig valami történt. Legutóbb 86-ban Sziveri János föltette sötét szemüvegét, fölugrott az asztalra, ami eléggé akkoriban, meg azóta is többé kevésbé azért inkább konvencionális irodalmi estélyeinken igen szokatlan jelenet volt, úgyhogy én nem lepődtem meg, amikor a Kalapáti Ferenc ezt a játékot elkezdte.

[01:04:06](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Csak akkor lepődnék meg, hogyha Sziveri Jancsi megint itt felugrana az asztalra, mint ahogy [...] meghalt barátunk.

[01:04:15](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Szerintem van itt köztünk egy ember, aki mondhatna pár mondatot erről, aki nem szólalt meg. Losoncz Alpár, hogyha hajlandó-e ezzel a kérdéssel kapcsolatban pár mondatot [...].

[01:04:29](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Persze [...]

[01:04:32](#)

Losoncz Alpár: Beszéljenek inkább [...]

[01:04:37](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): A főszerkesztő.

[01:04:40](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Jó hát történelmi bevezető mellé bevezetőnek szántam az Alpárit, hozott az első a második. És akkor Bozsik úr, de hogyha Alpári kihagyja ezt a szenzációs lehetőséget, akkor Bozsik Péter.

[01:05:01](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Meséld el, hogy lettél két percre a [...] a főszerkesztője.

[01:05:08](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Igazából nagyon tanácstalan vagyok, mert nem tudok, nem nagyon tudok mit mondani. Hát persze több okból kifolyólag, mert na azt elmondom, hogy végül is a főszerkesztő úgy lettem én, hogy István lemondott és akkor én vállaltam ezt a, akkor

még nem tudni, nem, nem lehetett előre tudni, hogy milyen szerepet. Hát nem tudom, hogy volt-e rövidebb ideig valaki főszerkesztő. Bár most még névleg állítólag én vagyok, de hát.

[01:05:58](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Most valami nőt keresünk főszerkesztőnek, lévén hogy remélhetőleg őt nem viszik el gyorsan katonának, úgyhogy így nem gyűlik elég gyorsan.

[...]

[01:06:10](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Hát szeptember elsejétől október hetedikén betegszabadságra mentem és azóta betegszabadságon vagyok.

[01:06:25](#)

Beszédes István (Torgyán József): Hát akkor túlteljesítettél, mert kettő számot adtál ki egy hónap alatt.

[01:06:30](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Hát igen, egy hónap alatt így kettő számot. Hajnóczy Péter Emlékszámot és aztán ebből a terveim egy része azok ott vannak a fiókban, ami anyag beérkezett. Tehát a tényállás végül is az, hogy én nem is tudom, hogy, hogy lehet ott lapot csinálni illetve hát, hogy kivel, mert át kéne keresztelni mit tudom én a Vajdasági feministák.

[01:07:02](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): [...] mert most úgyis csak nők maradnak az olvasók is, úgyhogy Nők lapja szerű magazinná átalakulhat.

[01:07:13](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Én azt kérdeztem az előbb egy kicsit után, hogy fontos a Symposium, amiért a legfiatalabbak úgy nyilatkoztak a nyolcvanas évek második felében, hogy azért van a Symposium, hogy legyen valami, bár nem annyira számít nekünk úgy, mint az előző nemzedékeknek. Mi nem is vagyunk nemzedék, általában valamennyiötök elhatárolta magát ettől a fogalomtól. Hogy a Tolnaiék voltak igazán a hatvanas évek második felében és a következő második, harmadik esetleg még, mert ti nem és éppen a mostani főszerkesztő, a Bozsik Péter mondotta, hogy talán csak a barátság az, ami összeköt és annál sokkal több nem. Ezt most hogyan érzitek ebben a pillanatban?

[01:08:08](#)

Bozsik Péter: Na most azt azért fontosnak tartanám elmondani, hogy mi mondjuk, tehát itt öten azért mégis más korosztályhoz tartozunk. Hát biztos a saját esetlenségünkön, vagy nem tudom min múlt, hogy mi végül is nem. Tehát én most a saját korosztályom nővel(?) beszélek. Nem válhattunk nemzedékké. Egyrészt ennek a történelmi oka az volt, hogy akkor '83 közepén, amikor ők, ugye a Sziveri János szerkesztette Symposion megbukott, akkor, illetve hogy megbuktatták, akkor utána nem volt lehetőség lapot vagy lap közelbe jutni. Tehát nem, nem nagyon tartottuk etikusnak, hogy mi közeledjünk ahhoz a Symposionhoz, ami egészen '87-ig, jól mondom? '88-ig. Végül is csinálta a maga dolgát. [...] De, de ezt végül is mindenki többé-kevésbé saját maga döntötte el, tehát nem egy szervezett bojkott volt ez a mi részünkről. Én személyesen például úgy, hogyha, hogy egyszerűen láttam azt, hogy aki számomra fontos íróként, költőként, ha az nem ír bele, akkor én minek írok? Nincs értelme. Tisztán ennyire leegyszerűsítve.

[01:10:04](#)

Fenyvesi Ottó (Pozsgay Imre): Még csak azt fűzném hozzá, hogy a Tolnaiék nemzedékéről beszéltél itt az előbb, hogy ők milyen, nem tudom milyen értelemben, de nemzedék voltak. Hát az a nemzedék, a Tolnaiék nemzedéke 60-as években valóban nagy szerepet játszott a vajdasági kultúrában és a vajdasági irodalomban, és azt hiszem, hogy a magyarországi irodalomra is voltak hatással jócskán. Amit nem egy író és kritikus aztán meg is állapított, meg még ma is hangoztatnak, de hát ez a nemzedék is valójában egy a hetvenes évek után teljesen széthullott. Sok ember korrumpálódott, aztán mondjuk Tolnai Ottó, Domonkos István, Végel László. Tudnám ma már közülük kiemelni, akik tényleg, tehát úgy, ahogy megőrizték az arcukat. A többiek azok későbbiek folyamán jó néhány, jó néhányan éppen ezt a mi kibontakozó nemzedékünket a nyolcvanas évek elején, legelején '80-83-ig voltunk mi Sziveri János szerkesztőségében és ebben a szerkesztőség, vagyis ez a nemzedék beérőben volt, amikor látták, hogy ez baj lesz. Meg hát politikát is bele akartak magyarázni, meg jócskán el is magyaráztak és egyszerűen ők végezték ki ezt a következő nemzedéket, ami tényleg nemzedék lehetett volna és egy erős nemzedék. Ami aztán későbbiekben hát úgy, ahogy, hogy miért van a versemben, mit mondtam, vagyis versemet, amikor írtam erre a tizenvalahány emberre értettem. És róluk beszéltem, hogy hát az én nemzedékem azért valahogy kívül maradt mindenféle korrumpált dolgokon és hát valahogy tiszták maradtunk mégis. És azt hiszem, hogy most már egész más a helyzet, de utána még csináltunk egy ilyen nagy antológiát, ahol szintén összefogtuk ezt a régi társaságot, meg a fiatalabbakat is bevettük, aminek a címe EX. És ez egy ilyen ex-symposionista szellemiség, tehát valaminek a vége. Sajnos ma már úgy látszik, hogy vége van a Symposionnak.

[01:13:17](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Van egy-két olyan titkos többé-kevésbé titkos elképzelés, hogy a Sympo hogy menthető át, illetve, hogy mi átmentettük magunkat. Most nem arról a mindennapi atrocitásról beszélek, ami ezzel jár, hanem esetleg egy olyan lehetőséggel, hogy

ebben a egyébként is sajnós túl, több mint öt vagy másrészt viszont érdektelen közegben megpróbálják valahogy meghonosítani ezt akár átmenetileg egy bizonyos fajta jobb időig, amikor majd el [...] mi is mindannyian visszamehetünk, beletartozik abba a képbe, hogy engem is gyakorta kérdeznek, hogy hogy meddig vagyok itt. Hát mondom minimum rendszerváltásig. Meddig vagyok itt, vagy hogy vagyok, de most ebben a helyzetben vagy pediglen az a másik lehetőség, ami szóval ez a vicc-szerű dolog, hogy a Sympo szerkesztősége is teljesen feminizáltan létezhet esetleg Újvidéken egy ideig még. De le a kalappal a nők előtt, lehet hogy nem láttam értelmét, hogy teljesen feminizáltan létezzen, másrészt meg azt hiszem, hogy nem ez a központi kérdés tényleg hanem, hanem jelenleg olyan a helyzet odaát, hogy egyszerűen nincs ki csinálja és sajnós látszik nincs kinek végképp.

[01:14:43](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Nincs kivel se.

[01:14:47](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Boldogabb idő reményében maradok szeretettel, mint alulírottak.

[...]

[01:14:52](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Szegedre vándorol át az új Symposium elképzelhető? Van-e ilyen tervetek?

[01:14:59](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Ez titok.

[01:15:01](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Hát titok. Van, de a részletekről még én se tudok igazából sokat, hát attól függ, hogy kik, illetve, hogy tudunk-e pénzt keríteni, erre van egy ilyen és ennek is van többféle fajta változata, amit most unalmas lenne elmondani, de van egy ilyen még milyen formában igazából én se tudom semmit, egy rakás dolgot el se mondtam még a mai nap folyamán talán ezt meg tudjuk tárgyalni.

[01:15:39](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Hát azt hiszem, hogy hogy...

[01:15:42](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Diplomatahoz méltóan.

[01:15:44](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Akárhogy is kerülgetjük mi is, nehéz erről beszélni, de azt hiszem, hogy várjuk azt, hogy mondjatok valamit az otthoni dolgokról. Tehát valamennyien ájtöttetek a jugoszláviai magyar írók, vajdasági magyar írók nagy része ájtött. Úgy tudjuk, így van?

[01:16:10](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Hát igen.

[01:16:12](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): 80%

[01:16:17](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Illetve nagyon sokan jöttünk. Nem is tudom, hogy hányan vagyunk. Egyáltalán nem tudom hányan vagyunk, de nagyon sokan jöttünk.

[01:16:28](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Szegeden külön nyilván minden nap lehet tapasztalni, hogy az otthoni lehetőségeket tekintve két választás van, hogy az ember vagy elmegy katonának vagy nem. Ha elmegy, akkor mondjuk esetleg ha nem lövik le, akkor túléli. Akkor viszont embert kell ölnie ahhoz, hogy túlélje nem marad más, mint fogja kis batyuját és akkor odébb áll ha nem tovább, akkor itt rögtön a határ mellett letáborozik hát nyilván azért van Szeged is tele vajdaságiakkal.

[01:17:11](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Az ország működik annyira még emellett a piszkos háború mellett megjelennek a folyóiratok, úgyhogy nem is az utolsó számot [...]

[01:17:22](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Jó hát ezt nem lehet tudni azért, hogy minek tudható be, egy balkáni trehányásnak, hogy ez még működik, vagy pedig ennek tényleg így működnie kell. Nem ilyen racionálisra záródnak el a csapok. Hogy azt előre tudnám, hogy holnap után melyik csap fog elzárkózni, hanem ilyen bakugrásosba, hol ez, hol az, hol amaz. Sugdossák, hogy beszüntetik a vajdasági magyar napilapot a Magyar szót meg egyebeket, de hát igazából nem lehet tudni semmit pontosan. Mert a balkáni bürokrácia mondom ilyen teljesen kiszámíthatatlanok.

[01:18:03](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Meg akkora káosz uralkodik, hogy végül is a, hogy talán nem is figyelnek erre, hogy ez most annyira mellékes a helyhatósági választásokra végül is az biztos, hogy hogy minden magyar nyelvű tájékoztató intézmény tehát, hogy a Magyar szót fórumon belül vagy a rádiót is hát hogy mondjam, meg akarták szállni enyhén. Szóval, de most, hogy elhalasztották ezeket a választásokat, most megint nem olyan fontos.

[01:18:38](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Én idefelé a vonaton azon gondolkodtam, hogy miről szól ez az est. És tulajdonképpen a Feri, aki ezt az egész képviselőházi agyrémet kitalálta, ő kérdezte tőlem, hogy na vajon most akkor mit is csinálunk? Hát mondom, nem tudom, mert nem tudom mit rég láttuk, egymásnak vagyunk. Miért nem beszélünk és István nem tudom, hogy miről szól, hát majd valamit, szóval kivágják a rezet. [...] Na de most éreztem, hogy azért okvetlen előbb-utóbb erre a háborúra terelődik a szó, amit szóval valahogy nem lehet kikerülni, megkerülni ebbe a dologba tehát.... Azért is nem foglalkoztam ezzel, hogy hogyan szóval, hogy háborús kézírataimat olvassam. Na de ez nyilván a jövőnkkel foglalkoztat bennünket és minél élénkebben és az odaáti a helyzet élénkülésével egy időben azt hiszem, hogy egyre nehezebb ennek a megválaszolása tulajdonképpen, mit lehet tenni? És én igazából nem vártam, hogy most mi a teendő, tényleg hát ez az egyik felvetődött dolog, hogy esetleg áthozni. Kinek, hogy, hová? Pontosan ezek részletkérdések, de egészében is [...]

[01:19:51](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): [...] nem másnak, önmagunk szórakoztatására.

[01:19:53](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): [...] voltak olyan elképzelések hogy egyáltalán a háború előtt, hogy a Sympo-t most már így beszélünk, békebeli idők, háború előtt. Háború előtt voltak ilyen ötletek, hogy a Sympo-t most már meg kellene szüntetni, mert most már nemzedékeken át megcsinálta magáét, kifulladt, kifulladt ez a név satöbbi és most már nem kellett. Ugyanakkor ellentétes vélemények is voltak, hogy bebizonyítsa(?), az [...] nem olyan ramatyul, mint a szocrendszerben, de bárki, aki Sympo-t vinni kellett [...] A, mondom hát itt a háború ezt mindezt áthúzta és ugyanakkor az történt, hogy a háborútól függetlenül valamikor kezdtek azok a források elapadni, amelyek a Sympo-t táplálták anyagilag nem tudom erről Pista tudna előző főszerkesztőként többet mondani. Most nem is tudom, hogy létezik-e valamiféle pénz, van, nincs, kapunk.

[01:20:50](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Június óta fele érkezik meg, ami mondjuk a nyomdaköltségekre elég csak.

[01:20:55](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Mindenesetre tény, hogy mindennel együtt a Sympo-nak az olvasottsága is csökken, nagymértékben én azt hiszem, hogy jelen pillanatban igazából abban a helyzetben, ami ott van, nem nagyon érdekli az embereket, se a könyvkiadás.

[01:21:09](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Valamilyen reklámszöveg hogy a lövészárokból is olvasható a Symposium.

[01:21:17](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Itt ahol szintén háború folyik. Nem olyan fajta, mint ott, de azért szóval valamiféle cápa világ van itt és folyik egy ilyen nagy békebeli háború. Viszont azért megmagyarázhatatlanabb, hogy miért történik egész renomé folyóiratokkal, kiadó vállalatokkal, olyan dolgok, mint ami történik Újvidéken abban a bizonyos borzasztó helyzetben Újvidéken a Fórummal meg a Sympo-val, satöbbi. Ez már egy összehasonlító tanulmány kérdést mely meghaladja azt hiszem, a jelenlévők türelmét.

[01:21:51](#)

Beszédes István (Torgyán József): Hát végül is még most is pénzelik a lapokat és kiadókat ebben a helyzetben, sőt. Ahogyan tudom, készül egy új adóztatási törvény, ami a persze a honvédelem mellett a társadalmi tevékenységeket is fokozottan kívánja majd pénzelni.

[01:22:10](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Kivéve azt, ami magyar.

[01:22:12](#)

Beszédes István (Torgyán József): Úgyhogy elképzelhető az is, hogy a Sympo továbbra is kap pénzt, odahaza, és ez viszont a mi dolgunk dönten. Meg hát ez egy ilyen bűvös körből az a Sympo, amit egy meghatározott szellemi alkotó, vagy egy meghatározott alkotókör készít, tehát az a Sympo vagy az a Sympo, amit Vajdaságban vajdasági magyarok adnak ki, tehát illetve valószínűleg a kettő között van az igazság. Szóval ezek a kérdések nagyon érdekesek velünk kapcsolatban is. Itt alkalom lenne arra, hogy a mindazt a sarat is egyébként a dicsőség mellett, amit a maga Symposium mozgalom fölszedett, amit megpróbálunk egyetemesnek tekinteni, persze nem az, de tehát itt az alkalom arra, hogy esetleg ezt a meghatározást is el lehessen hagyni, legalábbis olyan értelemben, mint amilyen az Új Symposium folyóiratot illeti. Ide tartozik ez a legutóbbi '83-89-ig tartó 5 év is, amit megint csak nem lehet letagadni, mert legálisan, legitímen adta ki egy szerkesztőség, ami nem törvényesen és nem demokratikusan került oda, de az is Új Symposium. Ugyanúgy volt többféle irányzata. Most lehet, hogy ebből a bűvös körből ki lehet lépni azzal, hogy igenis kialakul a Symposium alkotók köré is kialakul

egy laptól függetlenül és egy rendesen kultúrpolitikában tud lenni szellemiség és ez illetve egy szellemi [...], hogyha ez lehetséges, de azt is elképzelhetőnek tartom, hogy épp ebben a más jellegű térben szét fog robbanni ez a közösség. Ugyanúgy, mint az ottani össze fog omlani, hogyha mi nem mondunk le a, hogy is mondjam a szellemi jog utódlásáról, a Symposium mozgalomnak, mert ebben a pillanatban nincs otthon már utánpótlás. Legfeljebb meghagyjuk a jogot, illetve azt a bizonyos dotációt, amit talán még évekig adni tudnak, hiszen holtlapok(?) eddig is voltak és nem kapok. Mondhatok megfelelő meg politikai szempontból, mint az előtte lévő műhelyek. Alpár mondani akart valamit. Láttam az indulatot az arcodon. [...]

[01:24:43](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Úgyse tudnál újat mondani.

[01:24:49](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Hát a közönség várni fogja [...] természetesen, mert nyugodtan [...].

[01:24:53](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Hát persze, ez meg hogy ha esetleg kérdés van című, utolsó kín, kérdés van.

[01:24:57](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Itt ez nagyon érdekelne engem, hogy a szlovén, horvát vagy akár a szerb értelmiségiekkel van-e valamilyen kapcsolata most? Ott békemozgalmak indultak az ifjúság körében úgy hallottuk, és nyilvánvaló elég sokat olvashattunk a magyarországi folyóiratokban is arról, hogy alternatív mozgalmak politikai, liberális, polgári színezetű és így tovább. Mindenféle kedves közösség, szövetség, kezdeményezés lábra kapott és erősödik, hogy van-e ezekkel kapcsolatokat vagy jelenthet ez valami esélyt, vagy az alagút végét láttatja-e, vagy esetleg még egy pótolat vagy váltás esetén vannak olyan erők, akik valamit előre tudnak mozdítani és ezekkel vannak-e kapcsolataitok?

[01:26:03](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Két-három mondatban válaszolok. Én nagyon-nagyon csalódtam az értelmiségben a még nem tudott egyértelműen, hogyha létezik ilyen karakán békeállást foglalni jelezve a [...]. Per pillanat pedig kapcsolatam igazából nincs, és nem is keresünk.

[01:26:31](#)

Beszédes István (Torgyán József): Egyébként az utóbbi két év se a közvetlen kapcsolatok időszak volt. Mi fordítottunk, esetleg ilyen levelezési kapcsolatban találkoztunk, de

egyszerűen nem, nem, nem tudom. Én nem, állandó kapcsolatokat, legfeljebb az Újvidékiekkel tudtunk ilyet alakítani, [...] közösen is csináltunk valamit. De hogy mondjam, én úgy érzem, hogy belül már nem igazán funkcionált ebben a hétköznapi(?) utóbbi 2-3 évben ez a bizonyos jugoszláv közösség. És a mi tapasztalatunk. Ezt nem rossz szájízzel mondom, ugye leginkább mi nyíltunk ki, mi vettünk át értékeket és mi igyekeztünk tolmácsolni. Nem annyira kölcsönösségre és tehát a viszonzásra számítva, tehát a Sympo sokat fordított és fordítani. Azt hiszem, hogy számunkra egyértelmű, hogy mi ebből a térségből tudunk értékeket közvetíteni. És ez valószínűleg jellemző is fog maradni. De nem túlzottan érdekes azt hiszem a Jugoszláv térségnek ebben a pillanatban a magyar kormány mindenképp három ellenkező példát, de nem olyan közvetlen kapcsolatokra törekednek például, mint amilyen a Symposion általában törekedett, tehát friss hírelemekkel, irodalmat közvetíteni.

[01:28:00](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Ráadásul ebbe az eufórikus állapotban van, arrafelé uralkodik tulajdonképpen a vad, nemzeti eszmének az elbutító hatása miatt, a közlépréteget érinti (?). Annál még úgy hajlandó vagyok lenyelni, de az értelmiséget is. Tehát a szerb értelmiséget, mint [...] is annyira elvakítja egy nem.[...] Elveszítettük azt a fonalat, amivel, amin keresztül még egymással tudtunk társalogni. Néhány kivétel van, tehát azokat rendszeresen elismerjük. Tovább nem?

[01:28:44](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Úgy merjünk beszélni, valóban.

[01:28:46](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Vannak egyéni, nagy egyéniségei a szerb irodalomnak, akik hát, akikkel, amikor én főszerkesztő lettem, akkor meg is próbáltam kapcsolatot teremteni, de hát azóta ez végül is teljesen megszakadt, és ők nagyon szívesen is adtak olyan írásokat például, amik még David Albahari olyan írást küldött, ami még szerbül se jelent meg sehol. Tehát úgy látszik, hogy számukra is fontos volt, hogyha akár más nyelvű fórumon is kapjanak közlési lehetőséget, mert igazából el vannak zárva, és ők még talán nehezebb helyzetben is vannak, mint a kisebbségek, mert a kisebbségekre nem is számítanak egy igazán egy ilyen, hogy mondjam soviniszta orgiába. A saját népükre, tehát a szerbekre meg igen, és ők abban a pillanatban akkor rögtön hazaárulók is. És nem, nem is tudom igazán elmondani. Értem őket. Ennek ellenére van egy ellenzéki réteg. De igazából nem kapnak sehol szót vagy nagyon kevés helyen, és ezekkel mi igyekeztünk volna kapcsolatba lépni, de hát most ez így ez így ebben a szituációban megszűnt. De hát a zágrábiakkal meg végképp nem. Kísérletre se volt időm.

[01:30:31](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Hát jelen pillanatban a vajdasági demokrácia kérdése körülbelül úgy fest, mint írói bírával, hogy először meg kéne buktatni a kormányt, aztán meg kéne buktatni az

ellenzéket, aztán, hogyha megbuktatták, magunkat is, akkor esetleg utána lenne egy demokrácia.

[01:30:53](#)

Beszédes István (Torgyán József): Kimaradok.

[01:30:55](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Hát ez az esély. Illetve ez a realitás ma sajnos.

[01:31:04](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Jó, hát tessék.

[...]

[01:31:25](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Diktatórikusan elkezdett pakolni.[...] Persze, minden kérdésre van.[...]

[01:31:31](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Nincs esetleg.[...]

[01:31:33](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Az egyik barátunk úgy szökött át a határon, amit már meghívta, megkapta a katonai behívót, hogy akkor járt ott az [...] Szegeden, és jött Újvidékről, különben az újvidéki rádió riportere volt. Aztán megkapta a behívóját és rettegett itt, hogy nincs-e valami listán rajta. És előtte egy belgrádi kocsi, háta mögött egy belgrádi kocsis teli torokból ordította, hogy hajrá Zvérda(?). Hajrá Zvérda(?). Ennyit segített engem köztük így járni.

[...]

[01:32:05](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Akkor talán utolsó kérdésként még annyit mondjak már el, hogy van e kiadás előtt könyvetek ami...- ez egyszerű kérdés - megjelenni nem valószínű egy ideig, de Magyarországon esetleg, Attila?

[01:32:22](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Jó, válaszolok, van három. Az egyik ott megy tönkre az Újvidéki fórumban, a másik a Pesti szépirodalomnál, és a harmadik a pesti Európa Kiadónál

[...]. Mindegyik egy én aláírt szerződés elköltött régi elköltött, elfeledett előleg. Elvileg sehol semmi egyelőre, úgyhogy hát ez a rövid válasz erre. Tehát következésképp marad az újságírás, profitálni lehet a háborúból, nem csak lövöldözve. [...] Ez a válaszom.

[01:32:54](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): István?

[01:32:56](#)

Beszédes István (Torgyán József): Van egy lehetetlen kézirat, amit gondozni fogok.

[01:33:02](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): A Fórum könyvkiadóba van egy kéziratom, amire bár igaz saját trehányágomból nem jelent meg, de...

[01:33:13](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Se telefonon, sehogy nem tudtam megtalálni. A másik az meg szintén a Fórumnál van. '92-ben kéne neki megjelenni, de sok reményt fűzök hozzá.

[01:33:30](#)

Fenyves Ottó (Pozsgay Imre): Hát nekem van két-három kéziratom és valami magyarországi magánkiadók már érdeklődtek. Úgyhogy lehet, hogy de szerintem inkább annak volna... Valami pénzalapot kellene létrehoznunk és egy ilyen kis vajdasági valami kiadót, ahol a Symponak is helyet szorítani neki inkább ilyen téren látnánk tehát a vajdasági irodalomnak a megmentését. Nekem van kéziratom.

[01:34:17](#)

Bozsik Péter (Tölgyessy Péter): Van-e rá vevő?

[01:34:24](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): [háttérzaj] Gól született.

[01:34:28](#)

Erdélyi Ágnes (Maczó Ágnes): Hát nem [...] ez az est olyanra sikerült. Ez nem lehet...

[01:34:35](#)

Kalapáti Ferenc (Elnök): Az alapvető kérdés az volt, hogy hogy áll a szökött honvéd a Szandoriával(?) szemben?

[01:34:43](#)

Balázs Attila (Jeszenszky Géza): Na de ezt tegyük át most már [...] Szóval nem, nincs semmi gond. Nagyon szépen köszönjük ezt, most azt hittük, hogy sokkal kevesebben lesznek.